

De leerstoel Managing Public Space moet overheden, kennisinstellingen en marktpartijen nieuwe kennis bezorgen over het beheer van de openbare ruimte. ‘Met alle uitdagingen die op ons afkomen is er een geïntegreerde manier van kijken nodig.’

BREED PROGRAMMA BEGIN NOVEMBER GELANCEERD

NIEUWE LEERSTOEL BEHEER 3.0

BINNENLANDS BESTUUR - WEEK 37 | 2019

‘Wat betekenen zaken als energietransitie en klimaatadaptatie voor de buitenruimte?’, begint Rinus Kuijper. De strategisch beleidsmedewerker beheert en onderhoudt wegen bij de provincie Gelderland merkt dat het antwoord op deze vraag steeds prangender wordt.

Ja, bij grote, nieuwe infrastructurele projecten wordt er al volop op geanticipeerd, ziet Kuijper. ‘Maar hoeveel van dergelijke projecten komen er nog? Nederland is goeddeels afgebouwd. We zullen ons nu vooral op herbestemming en herbouw moeten richten.’

En daar ontbreekt het aan kennis en ervaring, concludeert universitair hoofddocent Land Use Planning aan de Wageningen Universiteit Thomas Hartmann. ‘Planologen en architecten richten zich op nieuwe wijken. Maar wat doe je met wijken in de latere levensfasen? Daar wordt nu door gemeenten een sterk versnipperd beleid gevoerd als het gaat om opgaves als

‘Wat doe je met wijken in de latere levensfasen?’

het vervangen van de bestrating, de energietransitie, de IT-infrastructuur of elektrische laadpalen. Er is een nieuwe, geïntegreerde manier van beheren van de publieke ruimte nodig.’

DAGELIJKSE PRAKTIJK

De nieuwe leerstoel Managing Public Space moet die ontwikkeling stimuleren. De leerstoel – sommige betrokkenen spreken liever van een ‘wetenschappelijk programma’ – is een initiatief van de Kopgroep Beheer (een samenwerking tussen de gemeenten Rotterdam, Leiden, Almere, Zwolle en Zoetermeer) en iAM-Pro, het kennisplatform voor assetmanagers werkzaam in de openbare ruimte of betrokken bij infrastructurele projecten. Het project zal worden ondergebracht bij de Wageningen Universiteit. ‘Maar we willen er nadrukkelijk voor waken dat het programma beperkt zal blijven tot de academische wereld, want juist de verbinding met de dagelijkse praktijk is van belang’, zegt de eveneens betrokken CROW-directeur Pieter Litjens. ‘Naast de universiteit doen ook verschillende andere kennisinstellingen, de markt, tal van gemeenten en provincies en mogelijk het rijk ten volle mee.’ De leerstoel wordt op 28 november bij het Nationaal Congres Beheer Openbare Ruimte (NCBOR) in Zaanstad officieel gepresenteerd. ‘Beheer wordt steeds meer het nieuwe ontwerpen’, constateert Edim Hadziavdic,

directeur openbare werken van Rotterdam. ‘Er gaan enorme bedragen in om, maar het onderwerp staat nauwelijks op de agenda. Ja, ik kan je moeiteloos aangeven wat het planten van een boom hier op de Coolsingel kost, en wat je als gemeente jaarlijks aan onderhoud ervoor kwijt bent. Maar als je me vraagt wat de waarde is van diezelfde boom sta ik met de mond vol tanden.’ Het beheer van de openbare ruimte, wil hij maar zeggen, wordt vooral financieel ingestoken. ‘De bijdrage die het kan leveren aan de opgaven waar gemeenten voor staan, wordt tot dusverre nauwelijks belicht.’

GRAND TRAVAUX

Litjens sluit zich bij de woorden van Hadziavdic aan. In zijn voormalige baan als burgemeester van Aalsmeer verwonderde hij zich over het gebrek aan overzicht van de assets van de gemeente in de openbare ruimte en de infrastructuur en de staat daarvan. ‘Beheer is binnen gemeenten vaak een ondergeschoven kindje. Wethouders bouwen liever. Ik vergelijk die ambitie weleens gekscherend met de befaamde *grand travaux* van de voormalige Franse president Mitterrand. Maar je kunt het beter vergelijken met het schilderwerk aan je eigen huis. Het is natuurlijk heel leuk om een nieuw huis te bouwen. Maar als je het vervolgens tien jaar niet schildert, heb je een serieus probleem.’ ‘In het begin was ik best kritisch over het

‘Over vijftig jaar zullen we ons als mensen anders voortbewegen dan nu’

nieuwe initiatief’, zegt universitair hoofddocent Hartmann. ‘Waar was die nieuwe leerstoel nou voor nodig? Maar gaandeweg ben ik steeds enthousiaster geworden. Het management in de planologie is de afgelopen jaren verschoven van *engineers of space* naar *mediators of space*. Zo’n verschuiving doet zich ook voor in de be- heerwereld. En dat brengt vooral voor ge- meenten nieuwe taken en verantwoorde- lijkheden met zich mee.’

De nieuwe leerstoel omvat dan ook na- drukkelijk meer dan asset-management, stelt Kuijper van de provincie Gelderland. ‘Ook zaken als de demografische ontwik- keling en klimaatverandering maken er een integraal onderdeel van uit. We heb- ben steeds vaker periodes met extreem heet weer gevolgd door zware regenval. De problemen vereisen een brede kijk, waarbij we voor technische oplossingen nauw zullen samenwerken met onder an- dere de TU Delft.’

Hartmann geeft het vervangen van de lichtvoorziening onder een Amsterdamse brug als recent voorbeeld. ‘Moest dat eigenlijk geen zuinig led-licht worden? En kon dan niet meteen in een moeite door het licht onder veel meer Amsterdamse bruggen worden vervangen? En zou je dan niet meteen de bruggen voor toeris- ten beter kunnen uitlichten, mits de scheepvaart dan daarmee weer niet in de knel kwam ... Zo zie je dat een klein pro- bleem als de vervanging van een paar lampen tot een opeenstapeling van be- heervragen leidt.’

Hadziavdic noemt een nieuw soort water- doorlatend asfalt dat door Rotterdam wordt ingezet. ‘Dan moet je ook het on- derhoud van de bomen langs de weg ver- anderen. Anders blokkeert het afgeval- len blad de gaatjes in het asfalt en heeft het geen effect.’

NIET SEXY

‘Beheer is binnen de overheid geen sexy onderwerp’, ziet Litjens. ‘Je kunt er makkelijker op bezuinigen dan op het sociaal domein omdat de gevolgen minder direct zichtbaar zijn. Maar bezui- nigen op beheer is een sluipmoordenaar. Je zag bij de brug in Genua of, dichterbij

MERWEDEBRUG
Bezuinigen op beheer kost geld

huis, die over de Merwede, waar verwaar- lozing toe kan leiden. De komende jaren staan we in de steden voor een enorme vervangingsopgave. We moeten de ener- gietransitie en de uitrol van 5G inpassen, terwijl we slecht zicht hebben op de on- dergrond. Het is alle hens aan denk. Teg- elijk is de beheerwereld enorm in bewe- ging. Over vijftig jaar zullen we ons als mensen anders voortbewegen dan nu. Er zullen andere afvalstromen zijn, ons wa- terbeheer staat voor ingrijpende verande- ringen. Het is heel goed dat er nu een platform ontstaat waar de gevolgen van die ontwikkelingen zullen worden gemon- itord en besproken.’

Ook Hadziavdic juicht de brede opzet van de leerstoel toe. ‘Voor beheer zijn we nu

nog vaak op ingenieurs aangewezen, mensen met een ‘harde’, technische achtergrond. De leerstoel zal nieuwe arbeids- krachten met een brede, multidisciplinaire blik opleveren.’

Rinus Kuijper ziet nog een andere nood- zaak. ‘Bij de provincie Gelderland voor- zien we de komende drie tot vijf jaar een grote uitstroom van personeel. Daarmee verdwijnt enorm veel kennis. Het is zeker in het ruimtelijke domein moeilijk om ge- schikte opvolgers te vinden. We hebben stevige concurrentie van projectontwikke- laars en ingenieursbureaus die in dezelfde vijver vissen. Deze leerstoel breidt het po- tentieel aan geschikte mensen sterk uit. Dat zal ons zeker gaan helpen om de va- catures straks goed te vervullen.’